

Welkom in de kerk van Kropswolde!

Het klooster Essen bij Haren, gesticht in het jaar 1215, liet in de middeleeuwen in de uitgestrekte venen van Kropswolde een kapel bouwen. In een acte van het jaar 1409 werd de kapel voor het eerst genoemd. Deze kapel was een druk bezochte bedevaartplaats. De mensen, die hier in die tijd woonden, hielden zich bezig met het afgraven van veen en het steken van turf.

GESCHIEDENIS De kloosterlingen waren vermoedelijk goede afnemers van deze brandstof. Na de veroving bleven de dalgronden over en boeren vestigden zich hier voor de akkerbouw. Behalve deze kapel stond er in die tijd ook een parochiekerk. Deze parochiekerk werd voor het eerst genoemd rond de jaren 1337-1338. In 1594 kwam er verandering op kerkelijk gebied door het Traktaat van Reductie. De kerk raakte in verval en werd in het jaar 1773 afgebroken en vervangen door de huidige kerk. Een gevelsteen in de toren herinnert aan deze gebeurtenis.

BEHEER De kerk is sinds 1973 rijksmonument. In 2005 is de kerk overgedragen aan de Stichting Oude Groninger Kerken. Sinds dat jaar is het beheer in handen van de plaatselijke commissie SOGK Dorpskerk Kropswolde.

ACTIVITEITEN

De kerk is beschikbaar voor:

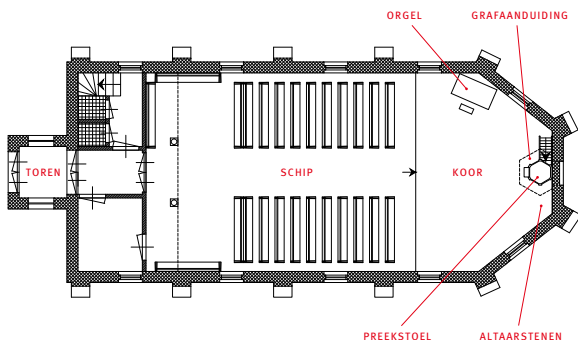
- huwelijksplechtigheden (zowel kerkelijk als burgerlijk huwelijk)
- rouwdiensten
- concerten, exposities, lezingen, voorstellingen en dergelijke

FACILITEITEN

- kansel en lessenaar beschikbaar
- gebruik van orgel / piano
- geluidsinstallatie / beamer / groot scherm
- 120 zitplaatsen
- toilet, keuken

CONTACT

Plaatselijke Commissie SOGK
Dorpskerk Kropswolde
Woldweg 115, 9606 PC Kropswolde
e-mail: dorpskerkkropswolde@hotmail.nl
website: www.kerkkropswolde.nl

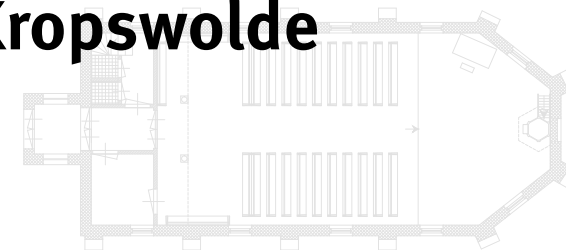

PLATTEGROND KERK KROPSWOLDE

STICHTING OUDE GRONINGER KERKEN

Als door een wonder is in Noord-Nederland een schat aan religieus erfgoed bewaard gebleven. De bijzondere betekenis ervan wordt in binnen- en buitenland erkend. De Stichting Oude Groninger Kerken is sinds de oprichting in 1969 heel succesvol met het restaureren, beheren en hergebruiken van monumentale kerken en orgels. Wij werken aan kerken en u kunt ons werk steunen door donateur te worden. Voor meer informatie kijk op www.groningerkerken.nl

Kerk Kropswolde

W E L K O M

EXTERIEUR De huidige kerk is een eenvoudige, driezijdig gesloten zaalkerk en staat op een kerkhof. De muren worden gestut door steunberen die niet tot aan de dakrand doorlopen. De relatief kleine rondboogvensters in de muren tussen de steunberen geven de kerk, in combinatie met de niet al te grote toren, een plomp voorkomen. De huidige toren werd in 1888 gebouwd en heeft vier geledingen, daarboven een uitkragende balustrade en een ingesnoerde naaldspits.

INTERIEUR Binnen valt een eenvoudige ruimte te zien, die wordt afgesloten met een houten tongewelf. Tot 1888 stond op het kerkhof ook een losstaande toren met een luidklok uit 1638. Deze toren werd afgebroken toen aan de westkant van de kerk een nieuwe toren werd gebouwd. De gescheurde luidklok werd omgesmolten tot een nieuwe klok met het opschrift 'Gegoten door Gebr. Van Bergen uit Midwolda in 1888 van het metaal der voorgangster in 1638'. Ook het uurwerk in de toren is afkomstig van de Gebr. Van Bergen. In 1986 werd het gerestaureerd door J. Lodewegen. Willem Albert Scholten heeft bij de bouw van de nieuwe toren, in 1888, de ramen aan de kerk geschonken.

GENKSTEEN BOUW VAN DEZE KERK 1773.

PREEKSTOEL 1800 UIT DE KERK VAN WEIWERD, SINDS 1986 IN DEZE KERK.

GEDENKRAAM TORENBOUW 1888, GESCHONKEN DOOR W.A. SCHOLTEN.

Bij de ingang van de torenhal ziet men de W.A. Scholtenramen. Deze ramen bestaan onder andere uit dubbele driehoeken. Met enige fantasie zijn in de dubbele driehoeken de letters W en A te onderscheiden.

In 1986 werd de kerk zowel binnen als buiten gerestaureerd. Hierbij werd een monumentale preekstoel met klankbord uit 1800, afkomstig uit de kerk van Weiwerd, geplaatst. Ook kwamen er nieuwe kerkbanken uit de Sionskerk te Groningen. In de vloer van het koor ligt de zerk van ds. Hermannus van Ittersum en twee stenen met het familiewapen Scaffer.

ORGEL Het orgel is in 1969 gebouwd door de firma Ernst Leefflang voor de aula van de Chr. Pedagogische Academie Nijenborg te Groningen. In 1991 werd het orgel overgeplaatst naar de kerk van Kropswolde en werd de kromhoorn op het nevenwerk vervangen door de dulciaan. Het orgel heeft twee manualen en een pedaal met in totaal 9 stemmen, verdeeld over hoofdwerk (4), nevenwerk (4) en pedaal (1). De kas is van blank eiken en de versiering van het front is ontworpen door dhr. E.E. Meek uit Apeldoorn, oud-leraar tekenen aan de academie.

ERNST LEEFLANG ORGEL 1969, SINDS 1991 IN DEZE KERK.

KERKHOF De kerk van Kropswolde staat midden op het grafveld. Achter op de begraafplaats staat een lijkenhuisje. Het lijkenhuisje is weer herbouwd in de oorspronkelijke staat.

In de top van de achtergevel zijn, overeenkomstig de originele situatie, weer de ventilatieopeningen in het metselwerk aangebracht. Door deze ventilatieopeningen hoopte men, als iemand was overleden aan een besmettelijke ziekte, dat een epidemie voorkomen kon worden.

Op het kerkhof zijn vijf in de Tweede Wereldoorlog omgekomen bemanningsleden van een Engelse bommenwerper begraven. Bij de kerk is daarom het bord van de oorlogsgravenstichting geplaatst.

In de kerk zijn twee grafaanduidingen te vinden voor de preekstoel.

ALTAARSTEEN In het koor van de kerk tegen de oostwand naast de preekstoel ligt een in tweestukken gebroken rode zandstenen altaarsteen. De wijdingskruisen zijn nog zichtbaar op de steen aanwezig. De steen stamt uit de periode van omstreeks de jaren 1400 tot 1700.

GRAFAANDUIDING JOHAN SCAFFER 1590 (SCAFFER).

RODE ZANDSTENEN GEBROKEN ALTAARSTEEN.